

Utjecaj stručne prakse na interes studenata za rad u turizmu

Jerković, Marin

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:683630>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija
Preddiplomski sveučilišni studij

Marin Jerković

Utjecaj stručne prakse na interes studenata za rad u turizmu

**The influence of internship on students' interest in working in
tourism**

Završni rad

Opatija, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija

Preddiplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu

Studijski smjer: Menadžment u turizmu

Utjecaj stručne prakse na interes studenata za rad u turizmu

**The influence of internship on students' interest in working in
tourism**

Završni rad

Kolegij: **Menadžment ljudskog kapitala**

Student: **Marin JERKOVIĆ**

Mentor: prof. dr. sc. **Kristina
ČRNJAR**

Matični broj: **p24329/18**

Opatija, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI RADA

Ime i prezime studenta: Marin Jerković

Matični broj: Ps24329/18

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom

Utjecaj stručne prakse na interes studenata za rad u turizmu

izradila/o samostalno te sam suglasna/suglasan o javnoj objavi rada u elektroničkom obliku.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

U Opatiji, 11.9.2023.

Potpis studenta

Sažetak

Ovaj istraživački rad započeo je idejom o utjecaju stručne prakse na izbor budućeg zaposlenja studenata u turizmu. Prvi dio rada fokusiran je na koncept modela učenja, različite načine učenja studenata, te prisutnost i učinkovitost stručne prakse u današnjem obrazovnom sustavu. Drugi dio rada se više fokusira na kvalitetu i zastupljenost stručne prakse unutar visokih učilišta, kao i na to kako pojedini dijelovi stručne prakse utječu na život studenata. Analizom je zaključeno da je pohađanje stručne prakse na hrvatskim visokim učilištima u prosjeku najzastupljenije u okviru stručnih studija, dok na sveučilišnim studijima taj broj varira ovisno o vrsti studija. Studenti su putem upitnika ispitani o kvaliteti stručne prakse koju su pohađali tijekom studentske godine. Rezultati upitnika ukazali su na prioritete koje studenti očekuju od kvalitetne stručne prakse, kao što su plaćeni rad, prisutnost kvalitetnog mentora i različite poslovne lokacije tijekom rada. Potvrđena je početna hipoteza da kvaliteta stručne prakse utječe na interes za budućim radom u turizmu. Uzimajući u obzir rezultate istraživanja, došlo se do zaključka da u velikom postotku slučaja, stručna praksa negativno utječe na budući izbor poslovanja unutar turističke industrije.

Ključne riječi: stručna praksa, kvaliteta rada, zastupljenost prakse, zadovoljstvo studenata

Sadržaj

Uvod	1
1. Stručna praksa studenata i drugi modeli učenja u praksi	3
1.1. Vrste i značaj modela učenja u praksi	4
1.2. Pojmovno određenje stručne prakse	6
1.3. Važnost studentske prakse u osiguranju stjecanja kompetencija u turizmu	8
2. Zastupljenost i kvaliteta stručne prakse u studijskim programima visokih učilišta u Hrvatskoj	10
2.1 Analiza zastupljenosti i kvalitete stručne prakse u visokim učilištima.....	10
2.2 Važnost i kompetencije mentora u procesu obavljanja stručne prakse.....	14
2.3 Suradnja studenata, visokih učilišta i poslodavaca u procesu provođenja stručne prakse studenata u turizmu	15
3. Stavovi studenata o utjecaju kvalitete njihove prakse na buduću odluku za rad u turizmu	17
3.1. Instrumenti i metodologija istraživanja	17
3.2. Rezultati istraživanja.....	18
Zaključak	29
Bibliografija.....	31
Popis ilustracija	33
Prilozi	34

Uvod

Stručna praksa je važan dio životnog i poslovnog razvoja mnogih studenata. Za veliki broj mladih ljudi je isto tako i prvi doživljaj rada na profesionalnom radnom mjestu, pogotovo u njihovome odabranom poslovnom sektoru. Ideja stručne prakse je upoznati studente s njihovim budućim radnim mjestom, kako bi dobili dojam o opsegu aktivnosti i količini odgovornosti koje te pozicije sa sobom nose. Stručna praksa se odvija na različite načine ovisno o edukacijskoj instituciji koja šalje studente i od poduzeća u kojem se stručna praksa odrađivala. No, ako to prvo stručno iskustvo sa sobom donosi negativne konotacije, može dovesti do negativnog doživljaja turističke industrije.

Predmet završnoga rada je analiza utjecaja stručne prakse na interes studenata za budući rad u turizmu. Iako je prvotna ideja stručne prakse pripremiti mlade studente na rad u industriji, dovodi se u pitanje njena efektivnost, ako sam proces stručne prakse izazove potpuno izbjegavanje turističke djelatnosti. Stručna praksa isto tako može biti pod negativnim utjecajem generacijskog prijenosa informacija i doživljaja od studenata sa starijih godina. Cijele grupacije hotela mogu biti znane po svojem odnosu prema studentima tijekom stručne prakse. Takvo miješanje informacija je jedan od mogućih faktora koji utječu na izbor budućeg radnog mjesta. Pronalazak balansa između edukacije na radnom mjestu, kao i doživljaja studenata o turističkoj industriji je ključan.

Svrha ovoga istraživanja je utvrditi u kojoj mjeri provedba kvalitetne stručne prakse utječe na rad studenta u turizmu. Anketa je bila provedena putem socijalnih medija, kako bi se obuhvatio što veći broj ispitanika u određenim generacijama. Glavna ciljna grupa online ankete bi bili studenti trenutnih i prijašnjih generacija koji su prisustvovali u stručnoj praksi Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Iki. Kroz provedbu ankete će se doći do zaključka ukoliko je postavljena hipoteza točna.

Rad je nastao korištenjem više različitih metoda istraživanja. U teorijskom dijelu rada korištene su sljedeće metode: deduktivna i induktivna metoda, metoda analiziranja, kao i metodom deskripcije. U empirijskom, istraživačkom dijelu korištene su metode anketiranja i statistička metoda za analiziranje dobivenih podataka.

Za potrebe empirijskog istraživanja u ovom radu postavljena je glavna hipoteza:

H.1: Kvaliteta obavljene stručne prakse studenata utječe na njihov budući interes za rad u turizmu.

Ovaj završni rad, pod imenom „Utjecaj stručne prakse na interes studenata za rad u turizmu“ se sastoji od 5 poglavlja sa različitim aspektima iste tematike, u pokušaju da se da odgovor na danu hipotezu. U uvodu ovoga rada je predstavljena ideja i predmet tematike koja se obrađuje, kao i svrha cijeloga istraživanja. U sklopu uvoda je navedena kratka struktura i objašnjene rada.

U drugom poglavlju ovog završnog rada „Stručna praksa studenata i drugi modeli učenja u praksi“ se fokusira na definiciju stručne prakse, te kako se percepcija o praksi udaljava od te definicije. Isto tako je prisutan fokus na detaljnom objašnjenju varijacija stručne prakse, njezinoj povezanosti s turističkom industrijom i istraživanje alternativnih načina za edukaciju studenata.

Treće poglavlje „Zastupljenost i kvaliteta stručne prakse u studijskim programima visokih učilišta u Hrvatskoj“ se odnosi prema stručnoj praksi kao mogućem resursu za poduzetnike i studente. Poglavlje prikazuje kako pozitivni i negativni doživljaji tijekom stručne prakse mogu utjecati na izbor budućeg zapošljavanja i u kojoj se mjeri stručna praksa koristi kao edukacijsko sredstvo.

Četvrto poglavlje „Stavovi studenata o utjecaju kvalitete njihove prakse na buduću odluku za rad u turizmu“ prikazuje empirijsko istraživanje kako bi se potvrdila ili opovrgnula prvotno postavljena hipoteza. Finalno, peto poglavlje predstavlja zaključak rada.

Zaključak služi za iznošenje finalnog sažetka djela, u kojem se na optimalan način zaokružuje cijelo gradivo završnoga rada, kao i rezultati do kojih se došlo tijekom procesa istraživanja.

1. STRUČNA PRAKSA STUDENATA I DRUGI MODELI UČENJA U PRAKSI

Hrvatska je kao mediteranska zemlja uvijek imala veliki fokus na turizam i turističku industriju u cijelosti, dajući turizmu veliku važnost na skali godišnjeg BDP-a. Koristeći podatke Ministarstva Turizma Republike Hrvatske možemo primijetiti kako prema zadnje dostupnim podacima iz 2019. godine, prije Corona virusa, Hrvatski BDP bio podržan s 19.5% udjela turističke industrije (Turizam u brojkama, 2019.). Naravno tijekom Pandemije, Hrvatski je turizam kaskao za prijašnjim godinama s udjelom godišnjeg BDP-a, smanjujući se progresivno u 2020.-2021, te polagano se poboljšavajući u 2022 godini. Nadalje, 2023. godina predstavlja nastavak pozitivne putanje rasta dolazaka turista na hrvatskom području, stvarajući sve veću potrebu za educiranom radnom snagom u sektoru turističke i hotelske industrije. Jedan od primjera takvih situacija se može pronaći u raznim istraživanjima koja su provedena kroz zadnjih par godina. Prema analizi Hrvatske udruge za Turizam, koja je provedeno u 2023. godini s 39 poduzeća koja posluju u hotelsko-turističkoj industriji u republici Hrvatskoj, pokrivajući 297 Kampova i hotela, se fokusiralo na glavne aktualne teme i izazove u turističkoj industriji (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2023.).

Prema Anketi je zaključeno da u usporedbi s 2022. godinom 64% sudionika smatra kako će u 2023 godini trebati puno više zaposlenika u hotelskoj i turističkoj industriji. Zbog nedovoljnog broja voljnih zaposlenika morat će se nova radna snaga tražiti izvan Hrvatske i Europe. S obzirom na veliku potrebu za educiranom radnom snagom, koja će se progresivno povećavati s oporavkom od efekata korona virusa, potrebna je analiza edukacijskih sredstava kojima se mladi studenti pripremaju na kompetitivno tržište turizma u Hrvatskoj.

U današnje vrijeme studenti se suočavaju s drugačijim okruženjem kada završe studij u odnosu na prethodne generacije. Okruženje u koje danas ulaze potaknuto je različitom dinamikom, različitim zahtjevima i uvjetima poslodavaca. Očekivanja su velika a iskustvo studenata vrlo skromno. Svi studijski programi ne podržavaju niti uključuju praktičnu obuku. No, svjesni smo da će uskoro trebati jer sama teorija ne osigurava dugotrajno pamtljivo znanje.

Studentska stručna praksa je obvezni dio velikog broja visokoškolskih stručnih studija. Praksa potiče stjecanje stručnih znanja tijekom studija i time osigurava jednakovrijedno paralelno obrazovanje. Na taj način studenti u takvim područjima već u ranoj fazi doživljavaju korištenje znanstvenih metoda za rješavanje radnih problema. Smješteni su u stvarno okruženje i trebaju rješavati zahtjevna profesionalna pitanja ili situacije. Ne smijemo zaboraviti ni na bogate komunikacijske vještine koje se razvijaju tijekom prakse u struci i među profesijama. Studentska praksa promiče autonomiju studenata u donošenju odluka i sposobnost kritičkog mišljenja. Studentsku praksu moguće je obavljati u inozemstvu kroz programe mobilnosti studenata (Erasmus, CEEPUS i dr.). U tom slučaju praksa se prilagođava zahtjevima ponuđača u inozemstvu i pravilima programa mobilnosti. Osim svih formalnosti koje je potrebno ispuniti, studentska praksa u inozemstvu ima i poprilično prednosti. Osim osnovnih vještina poslodavca, student može upoznati različite pojedinosti posla i u međuvremenu naučiti strani jezik. Iskustvo stečeno na takav način može biti izuzetno bogato i sigurno će utjecati na buduće zapošljavanje studenta.

1.1. Vrste i značaj modela učenja u praksi

Metode poučavanja i učenja u odgoju i obrazovanju važna su tema istraživanja kod nas i u svijetu (npr. Peko i sur., 2006; Reić Ercegovac, Jukić, 2008; King, Behnke, 2005). Učitelji bi u studentskoj praksi trebali primjenjivati cijeli spektar različitih metoda kojima bi učenici usvajali znanja, vještine i vrijednosti te oblikovali svoje stavove. Međutim, da bi proces odgoja i obrazovanja bio djelotvorniji u postizanju obrazovnih postignuća studenata, odgojno-obrazovni sustavi bi trebali poticati i razvijati metode poučavanja i učenja, kojima bi se unaprijedili znanje i vještine.

Kod aspekata edukacije poduzetništva i turizma, aktualnost i inovacije bi trebale predstavljati glavni fokus edukacijskog programa. Aktivna nastava podrazumijeva aktivnost studenata kao i mogućnost da oni postanu subjekti nastave (Suzić, 1999: 45) i analizom konkretnih problema iz prakse sami dolaze do zaključaka i na taj način razvijaju poduzetničke vještine. Aktivne metode učenja također podrazumijevaju da studenti sudjeluju u nastavnom planu i programu kako bi on bio usklađen prema njihovim interesima, kao i da koriste različite aktualne metode, tehnike i alate koji im pomažu da samostalno dolaze do zaključaka (Sals, 2008: 921).

Hrvatski edukacijski model se još uvijek bazira na tradicionalnoj edukaciji studenata, sa fokusom na teorijsku nastavu uživo na određenim sveučilištima. Sa prisustvom Corone, te uvođenja mogućnosti online nastave, se taj sustav djelomično modernizirao. Online nastava je prikazala da je moguće uvesti i nastavu na daljinu, no time se povećavala odsutnost studenata od edukacijskog sadržaja. Alternativa je progresivno uvođenje hibridne nastave, u kojoj su studenti i dalje prisutni na tradicionalnoj vrsti nastave, no unaprijeđeni sa online nadopunom znanja, bilo to kroz demonstrature, i fokusirane instrukcije, ili kroz pronalazak materijala online.

No, uz postepenu modernizaciju, se i dalje cijeli proces trenutačne edukacije može svesti pod skupinu tradicionalnih metoda, iliti sveobuhvatni pristup. Neke od alternativnih metoda učenja u praksi su model ponašanja, konstruktivistički model, te projektni model (Salas, 2008: 922). Model ponašanja se može usko povezati uz ideju stručne prakse, s obzirom da podrazumijeva analizu dobivenog materijala uz direktno vodstvo učitelja, ili u ovom slučaju mentora, no dolazi sa vlastitim nedostacima. Postaje neizvediva kada se pod vodstvo mentora stavlja nekoliko studenata, ili praktikanta prema kojima je potrebno ostvariti jednaku količinu fokusa.

Konstruktivistički model stavlja većinu odgovornosti edukacije, na studenta. Model bi pretpostavljao da student sam traži i zapisuje sve važne aspekte radnoga okruženja tijekom stručne prakse. Ovaj model nagrađuje ambiciozne i prisutne praktikante tijekom svoje edukacije, no i dalje predstavlja problem nepoznatoga okruženja, te prevelike opširnosti preglednoga gradiva na radnome mjestu.

Projektni model je najinkluzivnija od tri navedena modela učenja, jer se fokusira na educiranje studenata kroz stvaranje projekata. Kroz projekte studenti mogu dobiti prvi doživljaj samostalnog stvaranja projekata, rješavanja problema s kojima bi se mogli suočiti na budućem radnom mjestu. Kroz projektni model učenja sudionici dobivaju jedinstvenu priliku dijeljenja iskustva s ostalim članovima projekta, što može dovesti do međusobnog nadograđivanja znanja. Model isto tako priprema studente na buduću rad s drugim ljudima na zajedničkim projektima i radnim mjestima.

Jedan od glavnih ciljeva visokog obrazovanja je pripremiti studente za buduću karijeru (Santiago i suradnici, 2009: 1105). Tradicionalno fakultetsko obrazovanje naglašava teoretsko podučavanje znanja, no industrija zahtijeva praktične vještine i praksu. Ta neusklađenost dovodi do osjećaja nesigurnosti kod studenata kada traže poslove ili se pokušaju istaknuti na radnom tržištu. Jedan od glavnih alata kojima se fakulteti koriste kako bi svoje studente pripremili na buduću radnu industriju je stručna praksa.

Stručna praksa koristi nekoliko prije navedenih metoda učenja poput projekte metode ili modela ponašanja, kako bi pripremila studente na moguće komplikacije na radnome mjestu. No efektivno izvršenje studentske prakse je ključno, jer u suprotnom slučaju može dovesti do negativnog efekta.

1.2. Pojmovno određenje stručne prakse

Stručna praksa odvija se u posljednjem semestru preddiplomskog studija. Cilj stručne prakse je da studenti stečena teorijska znanja pretoče u praktičnu primjenu kako bi ih mogli koristiti za buduće zaposlenje. Omogućuje uspješniju izvedbu studijskog programa i daje priliku za rad mladim studentima. Poslovi kojima se bave tijekom stručne prakse moraju biti povezani s praksama. Studenti moraju obaviti stručnu praksu kod jedne fizičke ili pravne osobe u trajanju od 20 radnih dana (može se podijeliti u više dijelova od kojih svaki ima minimalno 5 radnih dana) i time stječu određeni broj ECTS bodova. Studenti dobivaju mentora koji je zaposlenik tvrtke u kojoj obavljaju stručnu praksu. Zaposlenik Fakulteta koji vodi stručnu praksu predlaže program stručne prakse za svakog studenta zajedno s mentorom. Mentori nadziru studente, daju im upute i potiču ih na kvalitetan individualni ili timski rad. Studenti u skladu sa svojim znanjima i vještinama rade dane zadatke i pomažu u rješavanju svakodnevnih problema poduzeća, a profesori dobivaju povratnu informaciju o znanjima i vještinama koje današnje tržište rada očekuje od budućih zaposlenika. Time je omogućena bolja prilagodba studijskog programa aktualnim potrebama gospodarstva i tehnološkim trendovima.

Tijekom stručne prakse studenti moraju voditi „Dnevnik prakse“ u koji upisuju datum, mjesto, trajanje i zadatke koje obavljaju. Dnevnik prakse treba biti predan na uvid po završetku stručne prakse osobi zaduženoj za vođenje stručne prakse. Ukoliko studenti zadovolje formalne uvjete, dobivaju potvrdu da su ispunili obvezu stručne prakse. Jedno od najefektivnijih edukacijskih sredstava je stručna praksa koja se odvija na radnome mjestu buduće industrije, o kojoj su studenti imali priliku učiti kroz vlastitu edukaciju. Stručna praksa, kada je pravilno implementirana, pruža studentima priliku da iskuse nekoliko aspekata više radnih mjesta u kojima će u budućnosti prisustvovati ili ih voditi. Studentska praksa jedan je od najvažnijih pokazatelja u određivanju kvalitete ugostiteljskog preddiplomskog studija te programa upravljanja sa studentskim resursima.

Poboljšanjem odnosa s industrijom, izoštravanjem vještina kritičkog razmišljanja učenika, povećanjem njihove predanosti radnome mjestu te pružanje iskustvenih prilika za učenje uz podršku administracije, stažiranje pomaže osigurati odgovarajući raspored studenata na odgovarajuće pozicije budućeg zaposlenja (Assante i suradnici, 2010: 10). Stručnu praksu nije lako definirati zbog njenog raznolikog opsega i uglavnom su određeni jedinstvenom prirodom školskog kurikulumu i resursa, kao i operativnom politikom poduzeća sa kojima fakulteti surađuju (Zopiatis i Constanti, 2007:24).

Stažiranje može pružiti sudionicima priliku da nauče što industrija nudi, što bi moglo biti potpuno drugačije od onoga sa čime su se suočili na dnevnoj bazi u učionici, a svakako može utjecati i na izbor zanimanja učenika, bilo to na pozitivan ili negativan način. Sudionici mogu steći realan osjećaj za poslovne odgovornosti potrebne u industriji kroz posao koji obavljaju kao praktikanti. (Kozar i suradnici, 2005: 22). Osim toga, stažiranje može poboljšati samopouzdanje i zrelost pojedinca. Takvo iskustvo može povećati vrijednost diplomanta na tržištu rada, pogotovo kada je proces prakse izveden unutar poduzeća koja su već poznata na svjetskom tržištu, po svojem visokom nivou usluge. (Busby i Gibson, 2010: 15). Zahtjevi stažiranja, zajedno s industrijskim iskustvima fakulteta i stvarnim kvalifikacijama studenata, mogu doprinijeti budućem uspjehu u karijeri sudionika (Chi i Gursoy, 2009: 21). Studenti koji se žele pridružiti ugostiteljstvu i turizmu trebaju pažljivo razmotriti program stručne prakse kako bi razvili i poboljšali svoju razinu edukacije i ostati prilagodljivi za buduće karijere unutar industrije. Program stažiranja postao je obavezan predmet u ugostiteljskoj edukaciji s obzirom da povezuje teoriju s praksom što studentima omogućuje povećanje njihove prilagodljivost i konkurentnost prije diplome (Wang i suradnici, 2014: 32). To pruža učenicima priliku da vježbaju ono što su naučili u učionici. Primarni je cilj zatvoriti jaz između teorije stečene na fakultetu i praktične stvarnosti stjecanjem informacije o vještinama, interesima i izborima karijere u stvarnim radnim situacijama (Walo, 2001., Ko, 2007. Lee, 2007: 14). Kroz stažiranje studenti dodiplomskih studija mogu steći perspektivu o njihovoj budućoj karijeru i može se smatrati dopunom njihovom obrazovanju.

No usprkos tome, iako postoji porast potražnje za radnom snagom u turizmu i ugostiteljstvu, ovo nije dovelo do povećanja, već do značajnog pada broja turista i maturanata ugostiteljskih škola koji se pridružuju industriji (Barron i Maxwell, 1993: 21). Jedan od mogućih razloga primijetili su Patterson i George (2001: 11), te su zaključili da se turizam i ugostiteljstvo smatraju nisko plaćenom profesijom sa dugim radnim vremenom. To je u suštini rezultiralo u tome da se relativno mali postotak diplomiranih studenata prijavljuju za posao u industriji. Patterson & George su također otkrili da i ako studenti imaju namjeru raditi u

industriji, mnogi to smatraju privremenom i transakcijskom odskočnom daskom, a posao tretiraju kao kratkoročni financijski dobitak ili kao porast izloženosti većem broju mogućih stažiranja u drugim bolje plaćenim profesijama (Lam, 2007: 23).

1.3. Važnost studentske prakse u osiguranju stjecanja kompetencija u turizmu

Stažiranje može imati pozitivan utjecaj na ukupnu percepciju studenata o razvoju karijere u srodnim industrijama. Stoga je potrebno studentima omogućiti praktične projekte preko kojih se mogu povećati razinu edukacije s obzirom na njihova iskustva stručne prakse (Ju i suradnici, 1998: 23). U studijskom procesu na sveučilištu važno je kod studenata ugostiteljstva razvijati stručnu kompetenciju, uključujući vještine kako se prilagoditi promjenjivom okruženju, kako se prilagoditi okruženju stručne prakse. Akademsko osoblje na sveučilištima i mentori prakse na sveučilištima i u poduzećima moraju studentima objasniti njihovu novu društvenu ulogu – formiranje specijalista ugostiteljstva tijekom stručne prakse u različitim poduzećima.

Glavni zakon otvorenog tržišta „ponuda stvara vlastitu potražnju“ učinkovito funkcionira i u ugostiteljstvu, gdje su zahtjevi poslodavaca prema visokim učilištima u stalnom porastu, odnosno „ponuda mora odgovarati potražnji“. Dakle, moraju osposobiti konkurentne stručnjake – menadžere, koji će se lako uklopiti u suvremeno svjetsko tržište rada u turizmu. Posljedično, veliki broj stručnjaka turizma i ugostiteljstva godišnje diplomira na hrvatskim institucijama visokog obrazovanja i svi oni žele pronaći dobro plaćeni posao. Poznato je da je tržište rada u turizmu vrlo aktivno jer su radna mjesta u ovoj grani vrlo tražena. Na raspisane natječaje za radna mjesta uvijek se javlja velik broj prijavljenih, dok je broj potonjih ograničen. To dokazuje i kvantitativna razlika između broja nezaposlenih i slobodnih radnih mjesta u strukama grane.

Za studente koji su iskusili stažiranje prije nego što su započeli službenu karijeru je utvrđeno da imaju bolje rezultate u karijeri od onih koji nisu (Chuang i Dellmann-Jenkins, 2010: 15). Pozitivna percepcija industrije tijekom prakse može ojačati interes studenata i izgleda za buduću karijeru u industriji. Negativna percepcija će vjerojatno negativno utjecati na aspiracije i interes za daljnji rad u navedenoj industriji (Zopiatis i Constanti, 2007: 8).

S druge strane, doživljaj stručne prakse je u izvedbi potpuno različit iz perspektive studenata, sveučilišnog tijela koje se bavi s kurikulumom i poduzeća koje mogu primati studente. Sa studentske strane, praksa predstavlja potencijal za isticanje na radnome tržištu, te može rezultirati novim radnim mjestom. Kroz studentsku edukaciju se kroz teoriju razmatraju razne moguće situacije i primjeri s kojima bi se studenti trebali suočavati na radnom mjestu, ovisno o poziciji. No taj naglasak na važnost stručne prakse može doprinijeti u tome da studenti dobiju krivu percepciju o količini odgovornosti koje će iskusiti tijekom stručne prakse. Prema članku napisanom od strane Kandampullyja (2001.), nečija očekivanja i percepcija su u bliskom odnosu s procjenom kvalitete i razine zadovoljstva. Očekivanja su definirana kao dojam o procesu prije iskustva, a percepcija je prikazana kao način na koji se ljudi osjećaju nakon iskustva. Razlika u percepciji i očekivanju tad daje pokazatelj razine zadovoljstva nakon nečijeg iskustva. U dimenziji vrednovanja na programima stručne prakse, mnogi su istraživači pokušali ispitati razliku između prvotnih doživljaja studenata s finalnom percepcijom na kraju. Veliki je fokus stavljen na istraživanje mogućih čimbenika koji mogu utjecati na stupanj zadovoljstva tijekom procesa stažiranja. U određenoj mjeri prepoznavanje razlika u doživljaju i očekivanjima studenata kao i problema s kojima se suočavaju tijekom prakse, otvara prostor za poboljšanje organiziranje programa stažiranja.

Stručna praksa dovodi do realnije analize tržišta rada od strane studenata. No kroz primjer istraživanja (Berta, 2003: 21) je otkriveno da studenti ugostiteljstva na Floridi imaju visoka očekivanja kada se radi o temi 'potencijala za napredovanje' koji se odnosi na budući razvoj karijere u ugostiteljskoj industriji, što se protivilo doživljaju koje su iskusili tijekom rada u pansionkim objektima. Pogotovo uzimajući u obzir da je oko 85% ispitanika nastavilo raditi kao honorarni zaposlenik u ugostiteljstvu tijekom svoje edukacije. Taj rezultat dalje podržava teoriju da veliki broj studenata gleda na ugostiteljstvo kao privremeni izvor prihoda.

Naravno, socijalni aspekt isto tako ima veliki utjecaj na percepciju stručne prakse od strane studenata, s obzirom da istraživanje (Chan i suradnici, 2002: 35) studija pokazuje da turizam i studenti ugostiteljstva u Hong Kongu su očekivali velike ili dobre izglede za napredovanje i osobni razvoj prije stažiranja. No, samo je prvi faktor zadržao na važnosti nakon stažiranja, što ukazuje da stažiranje studentima omogućuje stjecanje praktičnog iskustva koje bi moglo biti od koristi za njihov budući razvoj karijere. Očekivanja učenika od industrije mogu utjecati na njihovu stvarnu percepciju industrije nakon diplomiranja (Pavesic i Brymer, 1990, Sarabakhsh i sur., 1989: 2).

2. ZASTUPLJENOST I KVALITETA STRUČNE PRAKSE U STUDIJSKIM PROGRAMIMA VISOKIH UČILIŠTA U HRVATSKOJ

Kao i u ostatku svijeta, stručna praksa predstavlja važan i kompliciran proces u Hrvatskom edukacijskom sustavu. Upravo zato je u sklopu mjera za provedbu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije Ministarstvo znanosti i obrazovanja provodilo projekt poticanja, razvijanja i unapređivanja stručne prakse i praktične nastave kao sastavnog dijela studijskih programa, odnosno stjecanja znanja i vještina učenjem kroz rad (work-based learning).

Pritom je uloga učenja gledana kroz dvije perspektive. S jedne strane omogućuje studentima produbljivanje i proširivanje znanja stečenih drugim oblicima nastave te istodobno testirana to stečeno znanje u radnome okruženju. S druge strane, to iskustvo priprema studente za svijet rada, omogućujući stjecanje i razvijanje novih kompetencija te povećavanje šansi za uspješno pronalaženje zaposlenja. Istraživanje je stručnu praksu i učenje kroz rad promatralo kao sinonime u onom segmentu u kojemu se odnose na studentsku populaciju.

Učenje kroz rad obuhvaća svaki oblik stjecanja kompetencija koje se odvija na radnom mjestu, a stručna je praksa sastavni dio studijskog programa koji je usmjeren praktičnoj provjeri stečenih teorijskih znanja. Stručna se praksa smatra uobičajenim dijelom strukovnih srednjoškolskih programa, a u manjoj se mjeri dovodi u vezu s visokim obrazovanjem. No, upravo su oblici izvođenja praktične nastave na visokim učilištima predmet analize u ovoj studiji (Botrić, 2017: 7)

2.1 Analiza zastupljenosti i kvalitete stručne prakse u visokim učilištima

Prvotna faza analize bavila se istraživanjem eksplorativnog karaktera. Nastojalo se dati što je moguće više informacija o postojećem sustavu bilo kojeg oblika stručne prakse/učenja kroz rad na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj.

S tim je ciljem Ministarstvo znanosti i obrazovanja prikupilo podatke o zastupljenosti i vrstama stručne prakse i praktične nastave u studijskim programima koji se izvode na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj. Istraživanje je započelo još u veljači 2015. godine, kada je temeljem podataka iz upisnika visokih učilišta definiran obuhvat visokih učilišta za čije će se programe ispitivati održavanje stručne prakse. Za svako visoko učilište prikupljeni su podatci temeljem aktivnih studijskih programa koji se izvode na tim visokim učilištima te je za svaki program trebalo identificirati sadržava li stručnu praksu i dati odgovarajuće odgovore o načinu organizacije, zastupljenosti i slično.

Podatci su prikupljeni u razdoblju od veljače 2015. do listopada 2016. te sadržavaju informacije koje su dostavila visoka učilišta o izvođenju stručne prakse na 947 studijskih programa koji se aktivno izvode. Sama analiza zastupljenosti i kvalitete stručne prakse je provedena kroz nekoliko glavnih tematika.

Tematike u pitanju su :

- Vrste i razina studijskih programa
- Sveučilišta i vrsta sveučilišta na kojima se program izvodi
- Osnivači – bilo to javni ili privatni
- Znanstvena područja i polja kojima studijski programi pripadaju.

Kada su uzete vrste i razine studijskih programa u obzir se prvotno fokusira na opširnost i količinu prisutnosti na stručnim programima unutar različitih razina edukacije unutar Hrvatske. Kroz dobivene podatke Anketa MZO-a se može zaključiti kako najveći broj programa sadržavaju diplomski sveučilišni programi, blizu praćeni od strane preddiplomskih sveučilišnih i stručnih programa. No specifično fokusirajući na broj studenata, najbrojniji su preddiplomski sveučilišni programi sa 63506 studenata, što čini 42% sveukupnog obuhvata studenata stručne prakse na sveučilišnom programu. No na temelju podataka vezanih uz postotak studenata koje prisustvuju u programima stručne prakse se može zaključiti da je stručna praksa najviše zastupljena kod integriranih preddiplomskih i diplomskih studija, odnosno preddiplomskih stručnih studija.

Dok s druge strane je najmanje zastupljena u slučaju preddiplomskih sveučilišnih studija. Za programe za koje postoji informacija da sadržavaju stručnu praksu identificiran je broj studenata koji ih pohađa, te je taj broj studenata koji pohađa te programe stavljen u omjer s ukupnim brojem studenata kako bi služio kao aproksimacija studentske populacije koja je obuhvaćena stručnom praksom. U usporedbi sa sveučilišnim studijem, stručna praksa je u većoj mjeri zastupljena kod programa stručnih studija u odnosu na sveučilišne programe. S obzirom na karakter stručnih studijskih programa, koji uključuju veći fokus na projektni rad, takav je rezultat očekivan. Kod segmenta sveučilišta, veleučilišta i visokih su podatci analizirani, uzimajući u obzir da sveučilišta nude raznovrsne i brojne programe. Stoga su podatci prikazani za svako pojedino sveučilište. U pravilu veleučilišta i visoke škole, s druge strane, imaju manji broj programa, a postoje slučajevi kada se radi o samo jednom studijskom programu, što je i logično s obzirom na manji obujam broja studenata u tim objektima.

Prema podacima je prikazano kako je u većini slučajeva zastupljenost stručne prakse na sveučilištima oko 50%. Što znači da bez obzira na koliki broj programa neko sveučilište ima,

otprilike pola tih programa će biti zastupljeni sa odgovarajućim procesom stručne prakse. Kao i kod prijašnjeg segmenta je veći broj programa stručne prakse prisutan na stručnim studijskim programima u usporedbi sa sveučilišnim programima. S druge je strane situacija na Visokom učilištima donekle različita, s obzirom da visoke škole i veleučilišta u pravilu izvode manji broj (stručnih studijskih) programa, ali je zato u tim programima stručna praksa zastupljena u većoj mjeri, nego na sveučilištima.

Podatci o studentima prate sličnu putanju kao i podatci vezani uz količinu studentskih programa stručne prakse. Na sveučilišnim studijima je obuhvat broja studenata niži u odnosu na stručne studije. Također, iako sveučilišta na stručnim studijima nude relativno više programa koji imaju stručnu praksu, obuhvat studenata podjednak je na veleučilištima, ali viši na visokim školama (Botrić, 2017: 9). Kod analize programa prema osnivaču visokoobrazovne institucije se može primijetiti slična putanja podataka kao i kod prijašnjih programa. Naime, stručna je praksa u većoj mjeri zastupljena kod privatnih programa, u odnosu na javne institucije, pogotovo kod stručnih privatnih programa. Kod javnih sveučilišnih institucija se najčešće može pretpostaviti kako su isto tako i puno starije edukacijske institucije, sa određenom razinom pedigree-a. Indirektno, se onda može tvrditi kako privatni osnivači prilikom ulaska na tržište visokog obrazovanja u Hrvatskoj stavljaju veći fokus na stjecanje praktičnih iskustava, za isticanje na tom samom tržištu. U usporedbi sa javnim osnivačima koji imaju zastupljenost studenata koje su pohađali stručnu praksu od 69 %, privatni osnivači su postigli brojeve od čak 90 %.

Drugačija slika se može primijetiti kod Sveučilišnih studija. U tom slučaju razlika u zastupljenosti studenata pada u korist javnih osnivača. Naime, javna sveučilišta raspolažu sa puno većim brojem studenata sa otprilike 116 600 studenata, te 49% zastupljenosti stručne prakse. Privatna sveučilišta sa otprilike 880 studenata, s druge strane imaju zastupljenost od 46%. Prikazujući veliku razliku između iskorištenosti stručne prakse na privatnim sveučilišnim i stručnim studijima. Podatci upućuju na zaključak da je općenito na stručnim programima i javnih i privatnih visokih učilišta udio programa sa stručnom praksom znatno veći nego na sveučilišnim programima. Također je udio studenata koji pohađaju te programe veći u slučaju privatnih nego u slučaju javnih osnivača (Botrić, 2017: 9).

Analiza prema područjima i poljima nam oruža priliku više detaljnog pogleda na specifičnosti i količinu zastupljenosti studenata na stručnoj praksi kroz razne programe unutar sveučilišnih i stručnih programa. Kod podjele promatranja stručne prakse prema znanstvenim područjima, se analiza programa opet dijeli na dvije specifične cjeline. I to na zastupljenost programa i studenata na sveučilišnim studijima koje imaju stručnu praksu, prema znanstvenim područjima, te na zastupljenost programa i studenata na stručnim studijima koje imaju stručnu

praksu prema znanstvenim područjima. Logično je za pretpostaviti da će pojedine vrste programa zahtijevati veću usmjerenost na stjecanje praktičnih znanja u odnosu na druge programe. Budući da je prethodna analiza ustvrdila da postoje znatne razlike između stručnih i sveučilišnih programa, oni se zbog toga dijele na dvije prije navedene cjeline.

Kod sveučilišnih studija je stručna praksa najviše zastupljena u područjima biomedicine i zdravstva, odnosno biotehničkim znanostima sa 96% i 83% zastupljenosti stručne prakse, s obzirom na važnost prijašnjega iskustva za rad u tim pozicijama. Zastupljenost studenata u stručnoj praksi je najmanje pak zastupljen u području Humanističke znanosti sa 37%.

Kod promatranja isključivo stručnih programa se može primijetiti kako je stručna praksa najviše zastupljena u programima umjetničkog područja i interdisciplinarnog područja umjetnosti, sa čak 100% zastupljenosti studenata na stručnoj praksi. No taj se broj može pridodati činjenici da se tu radi o malom broju studenata koji također pohađaju relativno mali broj specifičnih programa. U ovom slučaju 1 za umjetničke i interdisciplinarno umjetničke programe. Izuzev specifičnih slučajeva, kao prije navedenih, kao i kod sveučilišnih programa, najveći postotak zastupljenosti imaju biotehničke znanosti sa 96% zastupljenosti i prema udjelu programa, kao i prema udjelu studenata koje pohađaju navedene programe. Jedna od velikih razlika u zastupljenosti studenata na stručnoj praksi između sveučilišnih i stručnih studija je u društvenim programima. Naime, pod sveučilišnim programom je broj zastupljenosti oko 37%, dok je kod stručnih studija se taj broj povećao na 76%. No dio utjecaja na tu razliku nevjerojatnije ima velika razlika u broju programa unutar tih studija, sa sveučilišnim studijem koje raspolaže sa 61 više programa unutar društvenih znanosti.

Veliki utjecaj na percepciju studentske prakse od strane studenata isto predstavlja trajanje i količina ECTS bodova koje studenti dobivaju od završavanja stručne prakse. Analiza stručne prakse u pitanju je provedena kroz veliki spektar sveučilišta kroz razne programe. Što je dovelo do velike razlike u prisutnim satima potrebnim za polaganje stručne prakse. Najveći broj sati stručne prakse naveden je za program „sestrinstvo“ (1620 sati), dok je najmanji naveden za program „ekonomija“. Takvo je stanje očekivano, s obzirom na to da se radi o programima koji zahtijevaju različit stupanj pripremljenosti diplomanata za specifične potrebe tržišta rada. No, najčešće programi sadržavaju praksu s trajanjem do 200 sati po godini studija (Botrić, 2017: 10).

U slučaju stranih sveučilišta poput onoga u Hong Kongu, Kako bi stekli diplomu, većina studenata mora završiti program stažiranja u privatnom sektoru, barem radeći 400 h u jednoj godini (Horng, 2004; Horng & Lee, 2005). Stažiranje organiziraju škole ili sami učenici. Većina stažiranja sastoji se od početnih pozicija. Na primjer, u slučaju ugostiteljstva, pripravnici su

uglavnom smješteni u prednjem, djelu poduzeća, ili intenzivnom s gostima, radeći poslove kao što su domaćinstvo, posluživanje hrane i pića ili rade u kuhinjama (Chen, 2012: 3).

Naravno, Različiti akademski sustavi imaju programe stažiranja različitog trajanja. Strukovne škole imaju tendenciju stažiranje između dva razdoblja akademskog studija u trajanju od šest mjeseci do jedne godine (Lee i Chao, 2008: 22). Po završetku stručne prakse studenti dobivaju deset do šesnaest bodova, što je više od prosječnog broja primljenih ECTS bodova na hrvatskim sveučilištima. Unutar Južnokorejskog sustava, konkretno, obvezno stažiranje se odnosi na stažiranje s bodovanjem predmeta kao uvjet za diplomski studij, kao i kod Hrvatskog sistema. Stažiranje je prvenstveno usmjereno na obuku za posao i može uključivati plaćeno ili neplaćeno raditi. Trajanje može varirati od jednog mjeseca do jedne godine. No unutar samih poduzeća pripravnici su oni od kojih se ne očekuje dugoročna obveza prema poslodavcu; u isto vrijeme, poslodavci daju malo ili nimalo pogodnosti studentima tijekom stručne prakse, kao što su osiguranje ili plaćenu stručnu praksu. Pripravnici imaju ograničenu autonomiju i ovlasti donošenja odluka, i dobivaju manju podršku od tvrtke, tijekom, te nakon održavanja stručne prakse.

2.2 Važnost i kompetencije mentora u procesu obavljanja stručne prakse

Mentorstvo može biti gledano iz raznih perspektiva i okruženja. Bilo to mentorstvo novom djelatniku unutar organizacije, mentorstvo studentu za završni rad, mentorstvo učeniku na stručnoj praksi itd. Što je zajedničko svim ovim okruženjima je edukacijsko razvojni odnos između eksperta sa više iskustva, te pojedinca sa manje iskustva u tom promatranom polju rada. Upravo ti manje iskusni pojedinci traže od mentora usmjerenje i podršku. Mentorski bi se odnos mogao definirati kao profesionalan i usmjeren odnos, koji zahtjeva visoku razinu stručnog znanja u polju koje se educira, određene razine socijalnih i pedagoških vještina, kao što su efektivna komunikacija, vještine motiviranja pojedinaca, vještine davanja povratnih informacija, na način da će se pojedince potaknuti da budu bolji na svojoj poziciji, a ne sa osjećajem napadnutosti. Efektivnog mentora obilježava veća razina razumijevanja, povezanosti sa pojedincima pod njegovom brigom, te međusobnog dijeljenja iskustva povezanih sa radnim okruženjem. Mentor bi kroz odnos trebao identificirati potrebe pojedinaca, te korektno formulirati njihov plan rada kako bi podigao njihovu razinu stručne i profesionalne spremnosti. Pravi mentor bi trebao biti profesionalan, vremenski organiziran i sažet, sa jasno postavljenim ciljevima i ulogama za pojedince s manjim iskustvom. Jedan od glavnih ciljeva efektivnog mentorstava, bi trebao biti taj razvojno usmjeren odnos, u kojemu je fokus na unaprjeđenju znanja i vještina pojedinaca. Naravno, ciljevi mentora u različitim područjima rada se mogu

uvelike razlikovati, ovisno o njihovim specifičnim potrebama. No u svakom slučaju bi glavni ciljevi mentora trebali biti razvijanje profesionalne kompetencije odabrane osobe, dok ono ne stigne prije postavljene ciljeve i očekivanja od uloge u kojoj se nalaze.

U kontekstu stručne prakse jedna od unaprijed definiranih ciljeva je ishod naučenih znanja i sposobnosti na radnome mjestu. Mentor bi trebao biti spreman omogućiti studentima da usvoje praktična znanja koja su specifična za radno okruženje ili poziciju na kojoj se nalaze, te dosegnu određenu razinu profesionalne kompetencije potrebne za daljnji rad na takvome radnome mjestu u budućnosti. Efektivan bi mentor trebao studentima pripremiti prilike da primjene znanja koje su stekli tijekom fakultetske edukacije, u konkretno radnim zadacima. Isto tako bi trebali omogućiti studentima da se udobno integriraju u novo radno okruženje, te omogućiti im povezivanje sa drugim stručnjacima u okviru stručne prakse, koji bi mogli studentima dodatno pomoći da postave svoje buduće profesionalne ciljeve. Upravo zato je važno imati na umu kako je nekima studentima stručna praksa prvi susret sa novom radnom okolinom unutar njihove industrije, te se time treba staviti naglasak na usvajanje stručnih znanja, kao i socijalni aspekt prilagodbe sa zaposlenicima koje su već dulji period na sličnim pozicijama. Efektivni mentor, će time studentima uvelike olakšati proces navikavanja na nova radna mjesta, usmjeriti ih na putanju budućeg zaposlenja, te možda u budućnosti osigurati za svoje poduzeće efektivnog i mladoga radnika.

2.3 Suradnja studenata, visokih učilišta i poslodavaca u procesu provođenja stručne prakse studenata u turizmu

Cijeli proces održavanja stručne prakse ovisi o tri različite stranke, koje moraju efektivno surađivati. Sve tri stranke utječu međusobno na različite načine. Odnos studenti – visoka učilišta: Studenti ovise o visokim učilištima da im pružaju potrebna znanja potrebna za daljnji rad u turističkoj industriji. Glavni je cilj u budućnosti fakultetska znanja iskoristiti za unaprjeđenje doživljaja na radnome mjestu, te unaprjeđenje, i izražavanje na tržištu rada u budućnosti.

Stručna praksa predstavlja prvi takav primjer, moguće primjene stečenog znanja u realističnim radnim situacijama. Naravno, kako bi s stručna praksa ostvarila, visoka učilišta moraju sastaviti korektan studentski kurikulum, u kojemu analiziraju koliko je sati potrebno za studente da steknu dovoljno iskustva za privikavanje na buduća radna mjesta u industriji. Osim vezivanja na duljinu studentske prakse, visoka učilišta moraju odrediti sa kojim poduzećima žele ostvariti suradnju za najkvalitetnije iskustvo njihovih studenata. S druge strane, studenti

imaju odgovornost pravodobnog ispunjavanja svojih obveza tijekom proces stručne prakse, te davanja povratnih informacija vezanih uz iskustvo tijekom stručne prakse.

Odnos Visoka Učilišta – Poslodavci: visoka učilišta imaju veliku količinu odgovornosti vezanu uz pronalazak kvalitetnih poslodavaca, koje će njihovim studentima pružati realistično iskustvo stručne prakse, te moguće buduće radno mjesto. Stvaranje ugovora s tim poslodavcima stvara veliku količinu pritiska na obje strane. Nakon odobrenja mogućnosti odrađivanja stručne prakse od strane rukovodeće osobe s mentorom se dogovaraju zadaci, upoznaje se s poslovnom organizacijom, zaposlenicima i sl.. Dinamiku obavljanja stručne prakse studenti dogovaraju s mentorom (usklađivanje s nastavnim obvezama studenta i poslovnim obvezama mentora).

Odnos studenti – poslodavci: Studenti su odgovorni za predstavljanje svoga sveučilišta na radnome mjestu. Stoga je pridržavanje prema kodeksu ponašanja nužno. Studenti isto tako imaju odgovornost ispunjavanja obveza danih od strane mentora i rukovoditelja na radnome mjestu.

3. Stavovi studenata o utjecaju kvalitete njihove prakse na buduću odluku za rad u turizmu

U ovom dijelu rada daje se uvid u instrumente i metodologiju provedenog empirijskog istraživanja. Pored navedenog daje se uvid i u rezultate istraživanja koji su prikazani tablično te interpretirani i objašnjeni. Hipoteza je analizirana putem online ankete, sadržavajući dvadesetak pitanja vezanih uz tematiku rada. Ispitivani su razni dijelovi stručne prakse, koji mogu imati utjecaj na potvrđivanje hipoteze, poput edukacije tijekom stručne prakse, kompenzacije i pravednog radnog okruženja, predanosti stručnoj praksi, predanosti učenju tijekom stručne prakse i završavajući s zadovoljstvom sa stručnom praksom. Kroz navedena poglavlja se htjelo istražiti koje dijelove stručne prakse studenti smatraju najvažnijim tijekom njihove edukacije.

3.1. Instrumenti i metodologija istraživanja

Anketni upitnik je kreiran na osnovu pitanja s fokusom na stavove ispitanika o utjecaju stručne prakse na buduću interes za rad u turističkim djelatnostima.

Korišteni instrument je anketni upitnik koji je kreiran na osnovu Google alata te je kao takav poslan na razne socijalne medije kako bi se sakupili ispitanici. Rezultati istraživanja prikazani su putem grafikona. Odnosno, obrada prikupljenih podataka se obradila putem Microsoft Excela. Nadalje, 41 ispitanik je prisustvovao u istraživanju varirajući od 1998. do 2001. godišta. 63.4% ispitanika su bile žene, dok su 36,6 % ispitanika bili muškarci, što je i reflektirano u prosječnoj podjeli spola studenata na fakultetu. Svi ispitanici unutar istraživanja su prisustvovali u stručnoj praksi te su pristali prisustvovati u istraživanju. Prikupljanje podataka se izvodilo od 15.04.2023. do 30.05.2023.

Prvotno ciljana skupina ispitanika su bili studenti koji su u tom trenutku prolazili kroz iskustvo stručne prakse. Većina odgovora na anketu je stigla pri kraju izvršavanja stručne prakse u 2023. godini. Pitanja iz online ankete su preuzeta iz dva različita istraživanja. Istraživanja u pitanju su „Chen, Hu, Wang and Chen (2011) A study of the effects of internship experiences on the behavioral intentions of college students majoring in leisure management in Taiwan“, iz kojeg su pitanja usko povezana uz osjećaje i doživljaje studenata tijekom stručne prakse. Drugo istraživanje koje je iskorišteno je „T.-L. Chen, C.-C. Shen, Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education 11 (2012: 29–40). Ovaj dio istraživanja je većinski fokusiran na standarde stručne prakse, te je zato iskorišten za drugi dio anketnog ispitivanja.

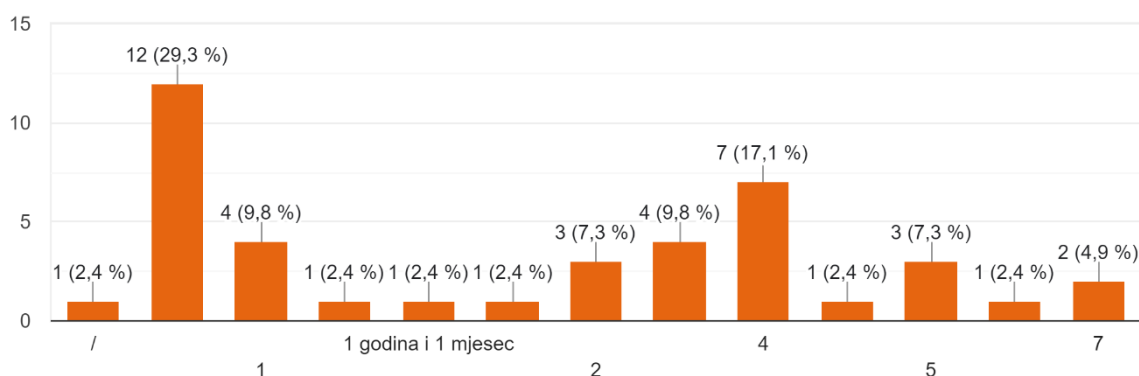
Upitnik se dijeli na 7 dijelova:

- Privola za prisustvovanje u istraživanju
- Podatci o ispitaniku
- Edukacija tijekom stručne prakse
- Kompenzacija i pravedno radno okruženje
- Predanost stručnoj praksi
- Predanost učenju
- Zadovoljstvo stručnom praksom

Svako pitanje unutar Ankete je imalo 5 mogućih odgovora, rangirajući se u brojevima od 1 (Uopće se ne slažem) – 5 (U potpunosti se slažem) prikazujući slaganje s navedenom tvrdnjom.

3.2. Rezultati istraživanja

Studenti koji su prisustvovali u istraživanju su imali velike razlike u duljini radnoga staža tijekom odgovaranja na anketu.

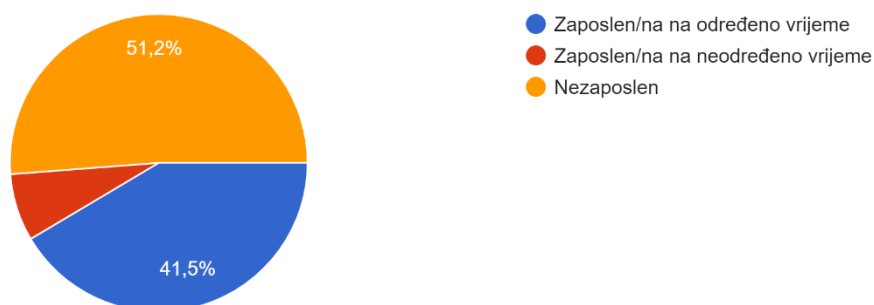

Grafikon 1: Ukupan radni staž studenata

Izvor: Istraživanje autora

Većinski su zapisivani brojevi između 0 i 1 godine radnoga staža sa 41.2 % ispitanika. U taj udio se najvjerojatnije ubraja sezonski rad, putem kojega najveći broj studenata sakuplja prihode tijekom godine. Radni staž unutar posljednjeg poduzeća prikazuje slične rezultate, s obzirom da je fokus studenata i dalje na sezonskom radu. Ostatak postotaka radnoga staža se prostirao kroz udio od 2 do 7 godina radnoga staža. To nam pokazuje kako je oko 17.1 % studenata bilo zaposleno tijekom cijelog studentskog istraživanja. Još manji postotak studenata od 14.6 % je bio zaposlen i prije studentskog obrazovanja.

U usporedbi status zaposlenja unutar industrije prikazuje različit omjer podataka.

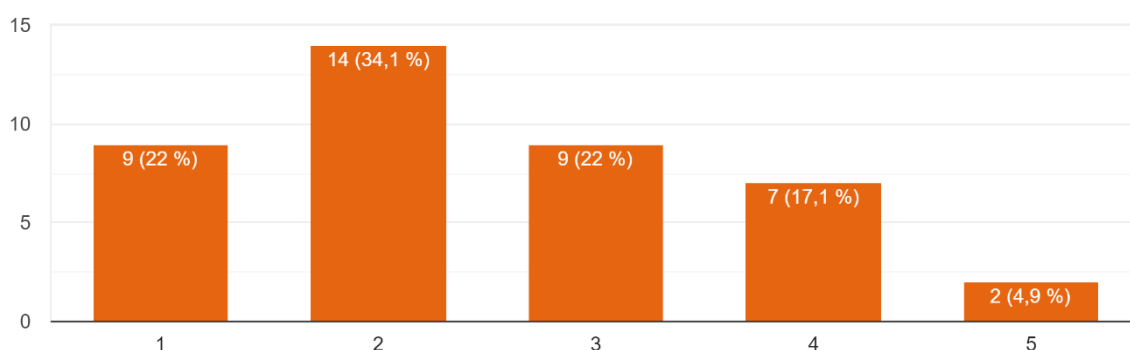

Grafikon 2: Status zaposlenja studenata

Izvor: Istraživanje autora

Najveći postotak studenata bili su nezaposleni tijekom odgovaranja na anketu s udjelom od 51,2 %. Drugi najveći postotak grafa sadržava udio studenata koji su zaposleni na neodređeno vrijeme od 41,5%, u čiju bi se skupinu najbolje uklapali sezonski poslovi, te poslovi kojima se studenti uzdržavaju tijekom studentske godine. 7.3% studenata su zaposleni na određeno vrijeme, čime čine najmanji udio ispitanika.

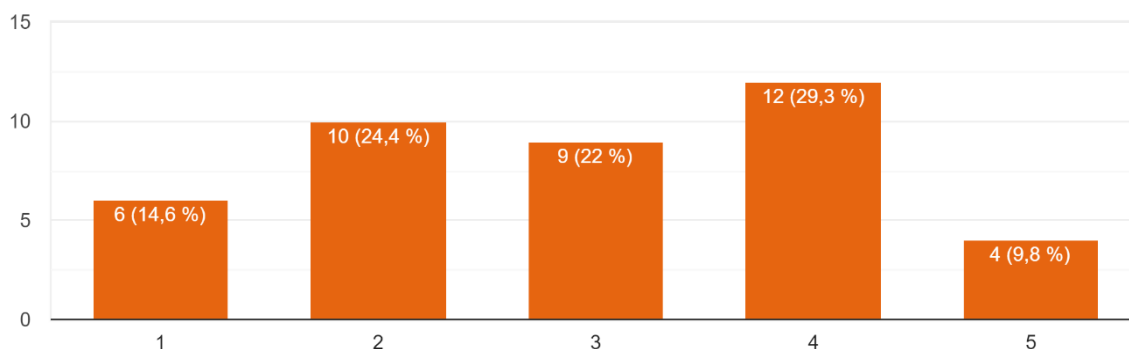
Ostatak pitanja je izvedeno kroz rang odgovora od 1 do 5 u sklopu slaganja s navedenim pitanjem.

Grafikon 3: Mogućnost upotrebe stečenog znanja

Izvor: Istraživanje autora

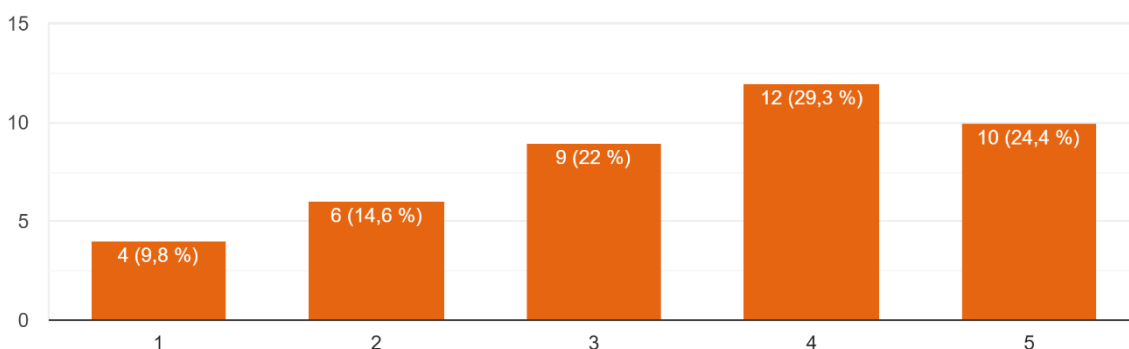
Kroz prikazani graf se može uočiti da najveći udio ispitanika, više od 54% , smatra kako tijekom stručne prakse nisu imali mogućnost iskoristiti stečeno znanje. To se može pridodati činjenici da veliki udio poslova tijekom studentske prakse uključuje fizički ili stručni rad, dok se edukacija na fakultetu više fokusira na teorijski rad.

Grafikon 4: Unaprjeđenje vještina i sposobnosti

Izvor: Istraživanje autora

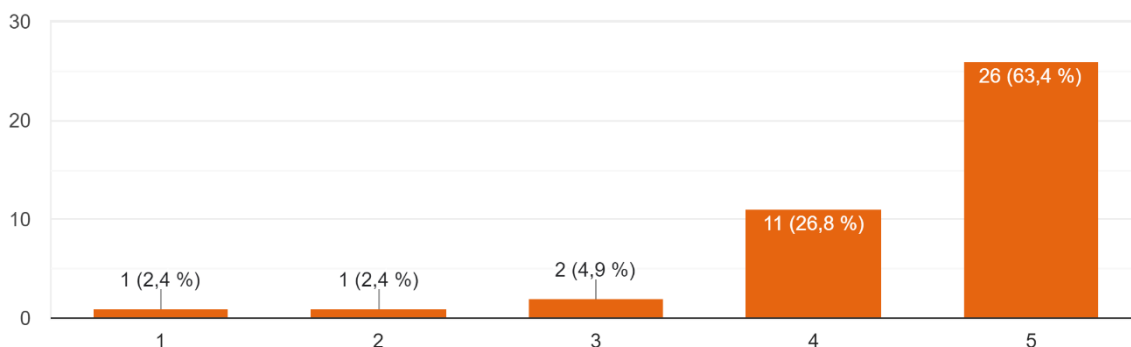
S druge strane, kroz prikazani grafikon 4 se može uočiti kako 39.1% ispitanika smatra kako je stručna praksa bila ključna u njihovom rastu, u sklopu vještina i sposobnosti vezane za rad u turizmu. 30.6% ispitanika smatra kako stručna praksa nije imala nikakav utjecaj na unaprjeđenje njihove edukacije ili vještina, što se može pridodati pozicijama u hotelu koje su fokusirane više na fizički rad (čišćenje, održavanje, itd.)

Grafikon 5: Važnost variranja radnih mjesta tijekom prakse

Izvor: Istraživanje autora

Graf 5 prikazuje mišljenje ispitanika o promjeni pozicija tijekom stručne prakse. Kroz odgovore ispitanika možemo uočiti kako je većina glasala pozitivno u sklopu promjene raznih pozicija unutar hotela. Više od 50% ispitanika smatra kako kroz promjenu i edukaciju na više pozicija unutar stručne prakse se uspijevaju bolje pripremiti za budući rad u turističkoj industriji.

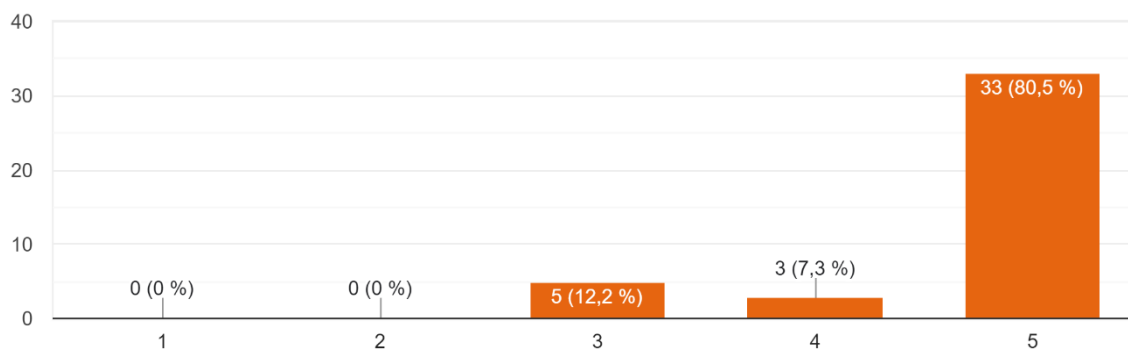

Grafikon 6: Sustavan program obuke

Izvor: Istraživanje autora

Graf 6 prikazuje važnost kvalitetnih mentora tijekom stručne prakse. 37 ispitanika je smatralo kako mentori unutar poduzeća moraju imati čvrst i detaljan program obuke, kako bi studenti mogli efektivno iskoristiti svoje vrijeme tijekom stručne prakse. Dobro mentorstvo se isto nadovezuje na prijašnje pitanje, s obzirom da sustavan program obuke treba obuhvaćati nekoliko pozicija tijekom edukacije studenata u stručnoj praksi.

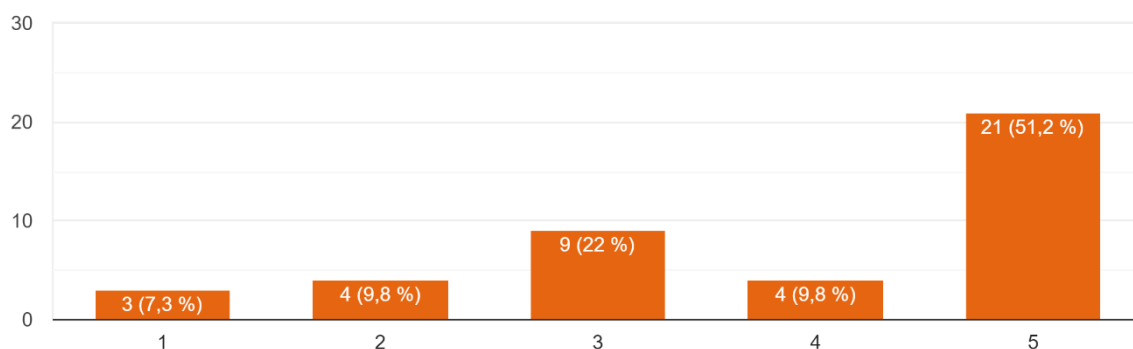
Sljedeća 3 grafa se fokusiraju na kompenzaciju i kvalitetu radnog okruženja

Grafikon 7: financijska nadoplata za studente

Izvor: Istraživanje autora

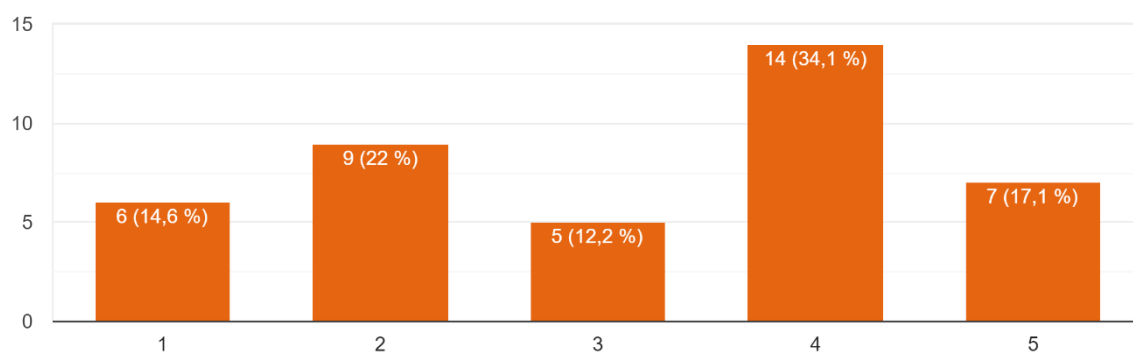
Graf 7 je imao najveću razliku u omjeru pozitivnih i negativnih odgovora u usporedbi s ostalim grafovima u anketi. Niti jedan od ispitanika nije smatrao kako studenti ne bi trebali biti plaćeni ili nagrađeni za svoje vrijeme tijekom stručne prakse. S druge strane čak 80.5% ispitanika je izabralo opciju potpunoga slaganja s navedenom tvrdnjom. Veliki broj studenata smatra kako poduzeća koje nagrađuju ili plaćaju studente pokazuju poštovanje za njihovo provedeno vrijeme tijekom prakse, te najčešće zbog toga imaju i bolje mišljenje o tim poduzećima.

Grafikon 8: Izvođenje noćne smjene

Izvor: Istraživanje autora

S obzirom na važnost koju studenti stavljaju na svoje vrijeme tijekom stručne prakse, može se razumjeti zašto čak 51.2% ispitanika smatra kako studenti tijekom stručne prakse ne bi trebali obavljati svoj posao u noćno smjeni, pogotovo ako ti ispitanici nemaju pogodnosti od povišenja u satnici koju bi inače dobili kao studentski radnici.

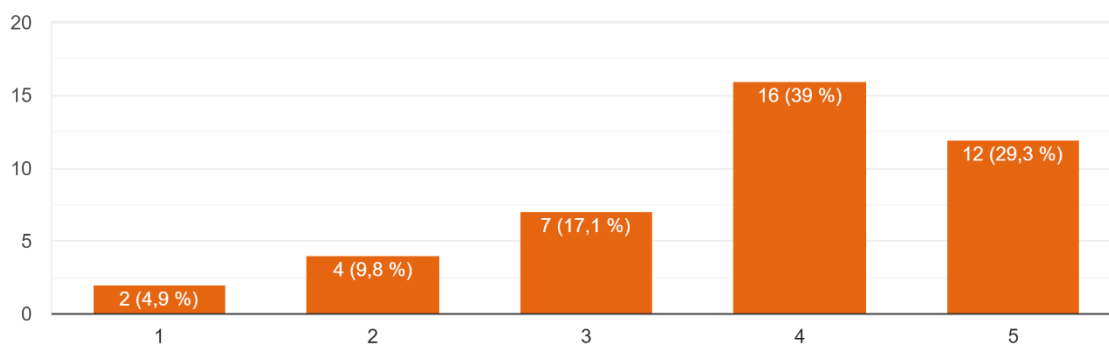

Grafikon 9: Stres kao rezultat stručne prakse

Izvor: Istraživanje autora

Percepcija stručne prakse kao stresnog iskustva je najčešće pojačana prijašnjim iskustvima studenata iz ranijih godina studija. Ti studenti prenose svoja iskustva mlađim studentima, te pojačavaju očekivanja stresnih situacija. U prikazanom grafu se može uočiti kako trend prakse se nastavlja i kod trenutnih generacija. 51.2 % ispitanika je smatralo kako je njihovo iskustvo na stručnoj praksi bilo stresno.

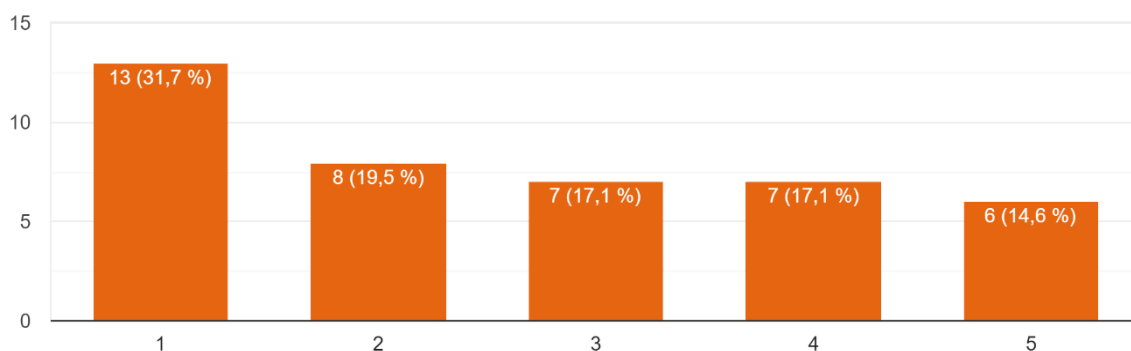
Sljedeća 3 grafa se fokusiraju na predanost stručnoj praksi

Grafikon 10: Predanost poslu

Izvor: Istraživanje autora

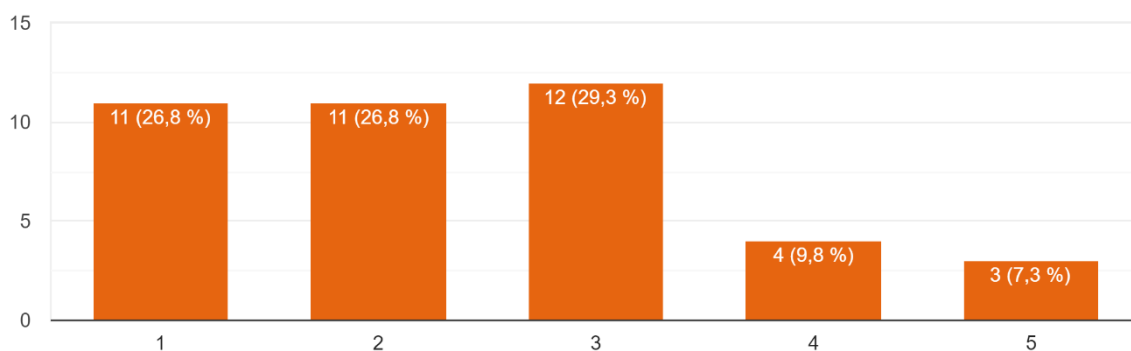
Graf 10 prikazuje kako su ispitanici usprkos stresnim situacijama ozbiljno shvatili proces stručne prakse. Predanost stručnoj praksi je pod utjecajem mnogih faktora, bilo to vezano uz kvalitetu mentora unutar poduzeća, količinu ECTS bodova ili doživljajem stručne prakse od ostalih studenata. 68.3% ispitanika je potvrdilo kako su većinski ili u potpunosti bili predani poslu.

Grafikon 11: Edukacija o posebitosti turističke industrije

Izvor: Istraživanje autora

Kada je ispitanicima postavljeno pitanje vezano uz prijenos znanja koje su stekli tijekom stručne prakse, 31,7% odgovorilo u potpunosti negativno s 19,5% na drugom mjestu negativne skale. Graf nam prikazuje kako studenti tijekom prakse nemaju potrebu educirati ljude, s obzirom da veliki broj studenata gleda na stručnu praksu više kao obvezu za ispuniti, nego kao priliku za ostvariti.

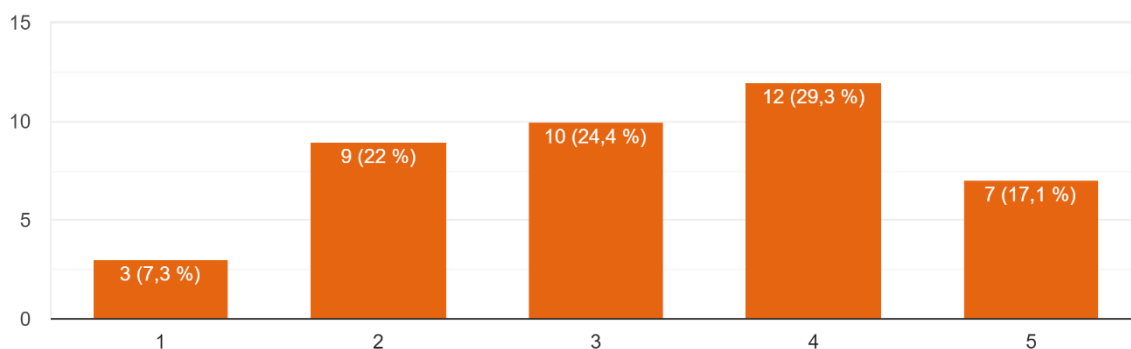

Grafikon 12: Prilagodba radnome okruženju

Izvor: Istraživanje autora

Usprkos doživljaju stresnih i iscrpljujućih situacija, velika se količina ispitanika uspjela prilagoditi radnome okruženju. Manjina od 9,8% i 7,3% su iskazali kako se nisu uopće ili jako teško prilagodili radnome okruženju. Doživljaj radnog okruženja tijekom stručne prakse je pod velikim utjecajem od strane radne pozicije na kojoj se studenti mogu naći. Studenti koju svoju cijelu praksu izvode u kuhinji mogu biti pod puno težim okruženjem od studenata, koji praksu izvode u Spa centru.

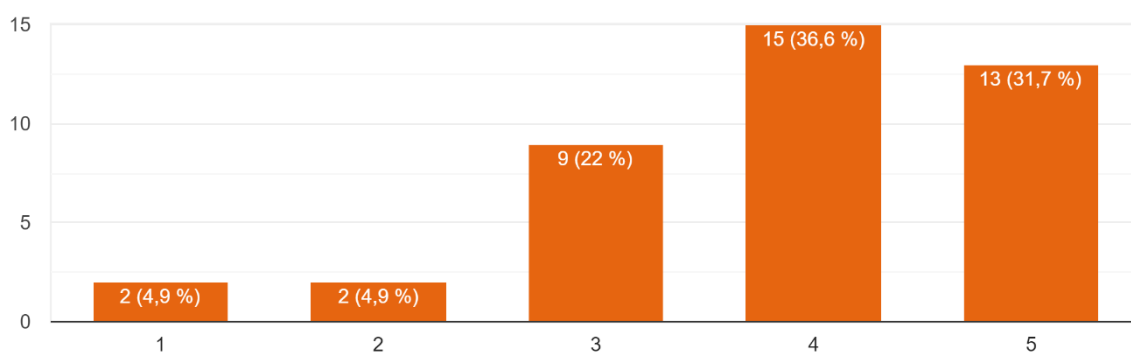
Sljedeća 4 grafa prikazuju odgovore studenata uz temu stručne prakse kao dijela kurikulumu

Grafikon 13: Stručna praksa kao obveza

Izvor: Istraživanje autora

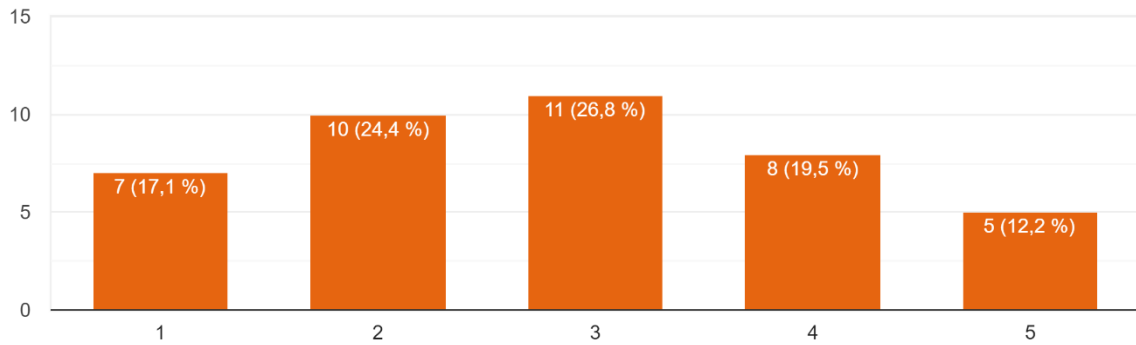
Unutar grafikona 13. se može primijetiti kako 46.4% ispitanika gleda negativno na stručnu praksu kao edukacijsko sredstvo, usprkos činjenici da u grafu 4 većinski pozitivno odgovaraju na to slično pitanje. Jedina razlika u pitanjima je spomen stručne prakse kao obveze koju studenti moraju ispunjavati.

Grafikon 14: Ozbiljnost stručne prakse

Izvor: Istraživanje autora

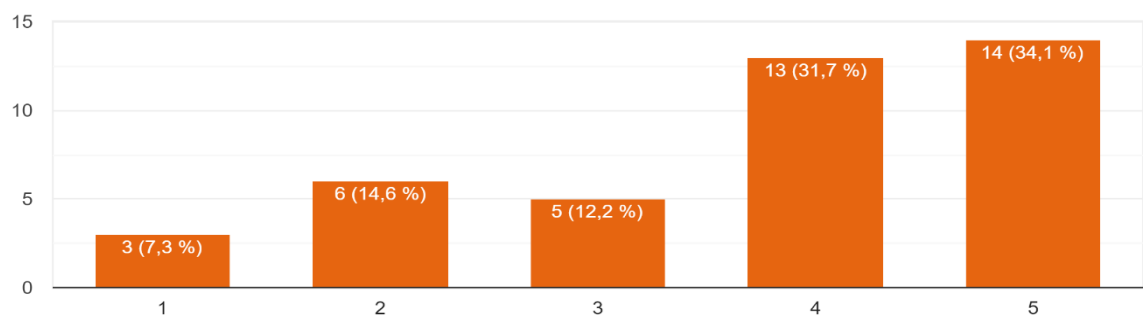
Uzimajući količinu bodova koje stručna praksa inače u prosjeku zauzima unutar semestra za studente, razumno je zaključiti kako će većina ispitanika doživljavati proces prakse veoma ozbiljno. Doživljaj stručne prakse kao obveze sa sobom dovodi do potpune predanosti studenata prema ispunjavanju svih svojih obveza tijekom prakse.

Grafikon 15: Utjecaj prakse na razvoj novih ideja

Izvor: Istraživanje autora

Kod spomena poboljšanja sposobnosti te inspiracije za nove ideje, ispitanici reaguju na pitanje relativno pozitivnije u usporedbi sa prijašnjim pitanjima. Najveći broj studenata stoji u sredini, s 26.8%. time pokazujući kako su ispitanici imali trenutke inspiracije, no u puno manjim intervalima, koji bi trebali biti potrebni za pozitivniji pogled na razvoj ideja.

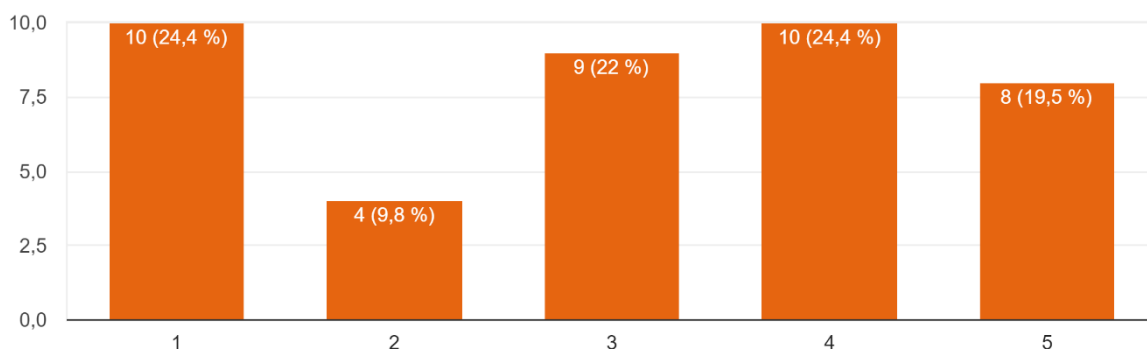

Grafikon 16: Važnost ECTS- bodova

Izvor: Istraživanje autora

Nadovezujući se na 12. pitanje, vezano uz ozbiljnost shvaćanja stručne prakse, možemo analizirati i 16. graf. Studenti tijekom procesa stručne prakse i dalje veliki udio važnosti stavljaju na ostvarive ECTS- bodove. 65.8% ispitanika kroz prikazani graf pokazuje kako najveću važnost stavljaju na prolazak predmeta ili studentske godine.

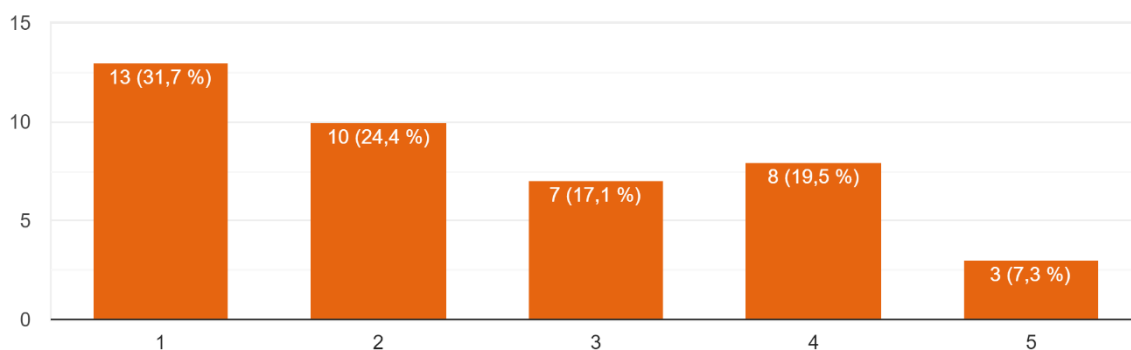
Sljedećih 5 grafova se fokusira na zadovoljstvo ispitanika tijekom stručne prakse.

Grafikon 17: Praksa kao gubitak vremena

Izvor: Istraživanje autora

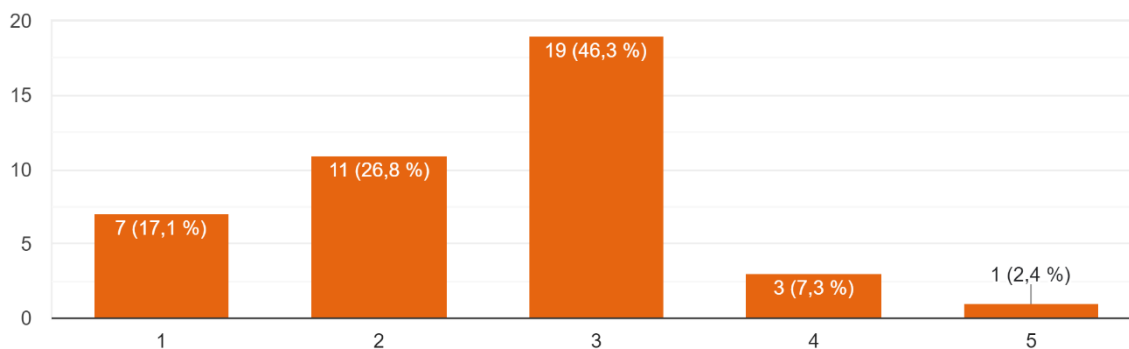
Usprkos negativnoj konotaciji stručne prakse kao obveze, kod 15. pitanja ispitanici su bili relativno ravnomjerno raspoređeni prema grafu. Prema omjeru su i dalje većinski dio ispitanika bili nezadovoljni s iskustvom prakse. 43.9% ispitanika je negativno gledalo na stručnu praksu, te su ju vidjeli kao gubitak vremena, 22% su bili nesigurni oko samoga doživljaja, dok je 34.1% ispitanika imalo pozitivan doživljaj.

Grafikon 18: Povratak na isto radno mjesto

Izvor: Istraživanje autora

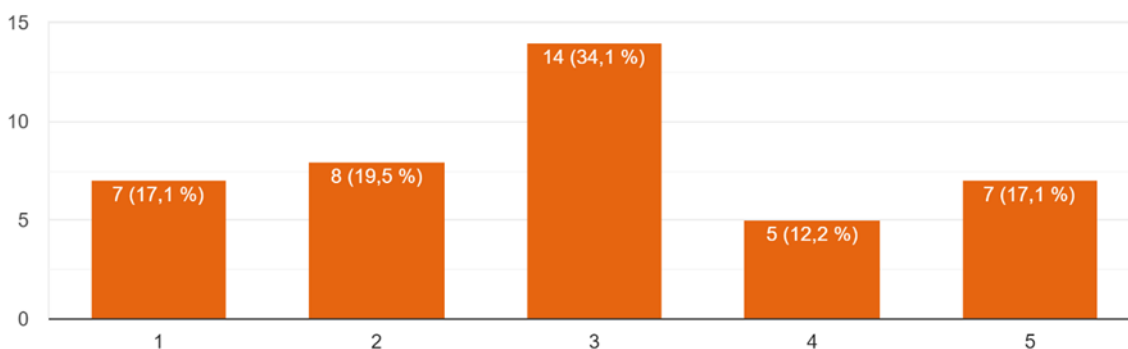
Sedamnaesto pitanje pokazuje zanimljiv uvid u doživljaj poslodavaca od strane studenata. Upravo zbog loših iskustava koje studenti iskuse tijekom stručne prakse može rezultirati u potpunom izbjegavanju zaposlenja u tim poduzećima. Čak 56.1% ispitanika u potpunosti odbija ideju da se vrate natrag na isto mjesto zaposlenja nakon obavljene stručne prakse. Ti su odgovori najvjerojatnije uvjetovani nezadovoljstvom zbog pozicija na kojima su radili tijekom prakse, manjkom mentorstva, te manjka naplate rada cijeloga perioda provedbe prakse, s obzirom da su ti faktori bili prikazani kao najvažniji od strane studenata.

Grafikon 19: Interes za preporuku zaposlenja u turističkoj industriji

Izvor: Istraživanje autora

Zbog sukoba između potencijala stručne prakse i nezadovoljstva koje su studenti iskusili tijekom prakse dolazi se do podataka koje su prikazani u sklopu 19. grafa. Najveći broj studenata nisu sigurni žele li preporučiti turizam drugim vršnjacima, što je rezultat njihovog iskustva tijekom stručne prakse. Taj udio čine 46.3% ispitanika. No, s druge strane, čak 43.9% ispitanika bi rijetko ili nikada preporučili turistički sektor nakon iskustva stručne prakse.

Grafikon 20: Nastavljanje karijere u turizmu

Izvor: Istraživanje autora

Studenti su na posljednjem pitanju birali između opcije nastavljanja karijere u turističkom sektoru ili neke druge karijere, s obzirom na iskustva tijekom stručne prakse. Nadalje, 34.1% ispitanika je i dalje nesigurno oko svojega odabira buduće karijere, te time čine najveći postotak odgovora. S druge strane i dalje većinska količina odgovora spada pod negativnu stranu liste s 36.6% studenata izabirući druge karijere kao rezultat lošega iskustva tijekom stručne prakse. Samo 29.3% studenata izabiru nastaviti se baviti istom vrstom zaposlenja kao rezultat iskustava tijekom prakse.

ZAKLJUČAK

Stručna praksa predstavlja veliki potencijal unutar edukacijskog sustava i nosi određenu količinu odgovornosti kod njene implementacije. Hrvatski se edukacijski sustav suočava s istim problemom kod pokušaja pripreme svojih studenata za budući rad u odgovarajućim industrijama. Usprkos tendenciji uporabe tradicionalnih metoda učenja unutar visokih učilišta u Hrvatskoj, stručna praksa predstavlja korak unaprijed uzimajući i spajajući nekoliko modela učenja u jednu, lako razgradivu cjelinu. Stručna praksa time uzima inspiraciju iz projektnih modela (produktivan rad s drugima, te sinkronizacija vještina više ljudi u singularnu radnu jedinicu) i konstruktivističkih modela (sposobnost donošenja vlastitih ideja, te osjećaja individualnosti na radnome mjestu).

Efektivna implementacija stručne prakse, podrazumijeva razumijevanje prijašnje edukacije prosječnog studenta unutar njihovih visokih učilišta i sveučilišta. U Hrvatskoj je stručna praksa u visokom postotku zastupljena na fakultetima, no i dalje s velikom razlikom između stručnih i sveučilišnih studija. Kod slučajeva stručnih studija, bilo to unutar privatnih ili javnih institucija, određeni smjerovi imaju zastupljenost polaska stručne prakse više od 85%. Osim u postotku polaznosti, razni su se studiji razlikovali i u količini sati potrebnih za ispunjenje studijskih obveza stručne prakse. To dovodi do različitih doživljaja stresnih situacija tijekom stručne prakse. Još jedan važan aspekt stručne prakse je doživljavanje prakse kao studentske obveze, što doprinosi njezinoj negativnoj konotaciji. Odnosno, studenti imaju potrebu samo da završe stručnu praksu a manje im je važno stečeno iskustvo. Upravo takva pojava se mogla uočiti kroz odgovore studenata unutar ankete.

Iz ankete se mogu uvidjeti određeni prioritete koje studenti stavljaju na više pozicije tijekom stručne prakse. Jedan od prioriteta koji je bio najviše zastupljen je ideja o plaćenom radu tijekom prakse. Veliki broj studenata smatra kako neplaćeni rad tijekom stručne prakse pokazuje, da industrije koje bi im trebale davati iskustvo ih u stvari koriste samo kao jeftinu radnu snagu. To nezadovoljstvo je još više pojačano kada je drugi prioritet studenata jednako neispunjen, a to je nemogućnost izmjene radnih mjesta tijekom prakse. Ako su studenti tijekom prakse ostavljeni na istoj poziciji tijekom cijelog boravka u tom poduzeću, količina nezadovoljstva s iskustvom stručne prakse raste.

Dodatan važan prioritet studenata u turističkoj industriji je prisustvo efektivnog i redovitog mentora tijekom cijeloga trajanja stručne prakse. Bez efektivnoga vodstva se još više naglašava osjećaj neplaćenoga sezonskoga rada. Kombinacija nedostataka ovih prioriteta rezultira u negativnom doživljaju prakse, te prenošenju tih loših doživljaja kroz generacije

studenta. Percepcija studenta o efektivnosti stručne prakse prije započinjanja može imati veliki utjecaj na njihovo iskustvo i očekivanja o samoj praksi.

Postavljena hipoteza rada je glasila: Kvaliteta obavljene stručne prakse studenta utječe na njihov budući interes za rad u turizmu. Kroz anketu je postavljena hipoteza potvrđena. U slučaju ispitivanja studenta unutar turističkog studija menadžmenta, rezultat je bio više nagnut negativnim odgovorima. Veći se postotak studenta izrazio kako nemaju potrebu nastavljati rad u turističkoj industriji, upravo zbog doživljaja koje su stekli tijekom stručne prakse. Negativna iskustva tijekom stručne prakse izazvana od strane okruženja na radnome mjestu i osjećaja cijenjenosti u poduzeću, ili kao doživljaj studentske obveze, može imati suprotan efekt od očekivanoga, što dovodi u pitanje pripremanje studenta na budući rad u turističkoj industriji.

Bibliografija

Knjige:

1. Birkić, D., Dumić, T., Pintur, K., Smajla, N., Šavor, M. Varičak, N., Vitner Marković, S. (2023). *Priručnik za organizaciju i provedbu stručne prakse u visokoškolskom obrazovanju*, Karlovac
2. Suzić, N. (1999). *Interaktivno učenje I, II, III.*, Teacher Training Centre, Banja Luka
3. Vujić, V. (2008). *Menadžment ljudskog kapitala*, Sveučilište u Rijeci - Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Rijeka

Znanstveni članci:

1. Assante, L., Huffman L, Harp, S. (2010). A Taxonomy of Academic Quality Indicators for U.S.-Based 4-Year Undergraduate Hospitality Management Programs, *Journal of Hospitality & Tourism Research*, str. 1-14
2. Babarović, T. (2013). Ljudski potencijali: usmjeravanje, odabir i osposobljavanje,, *Društvena istraživanja*, 22(1), str. 197-201
3. Botrić, V. (2017). Stručna praksa u visokom obrazovanu, *Ekonomski institut*, Zagreb, str. 1-13
4. Chen, T.L., Shen, C.C. (2012). Today's Intern, Tomorrow's Practitioner?—The Influence of Internship Programmes on Students' Career Development in the Hospitality Industry. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 11, 29-40
5. Chen, Chin-Tsu, Jin-Li Hu, Cheng-Cai Wang and Chun-Fu Chen. (2011). A study of the effects of internship experiences on the behavioural intentions of college students majoring in leisure management in Taiwan. *Journal of Hospitality Leisure Sport & Tourism Education* 10: 61-73.
6. Brent, Beggs, Craig, R., Goodwin, B. (2008). A Comparison of Student and Practitioner Perspectives of the Travel and Tourism Internship. *Journal of Hospitality, Leisure, Sports and Tourism Education*.
7. Hong-bumm Kim, Erin Jinok Park, The role of social experience in undergraduates' career perceptions through internships, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, Volume 12, Issue 1, 2013, Pages 70-78, ISSN 1473-8376
8. Jung, Jisun. (2016). Impact of Internship on Job Performance among University Graduates in South Korea. *International Journal of Chinese Education*. 5. 250-284.

9. Kusluvan, S., Kusluvan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management journal*,
10. Lam, T. Ching, L. (2007). An exploratory study of an internship program: The case of Hong Kong students. *International Journal of Hospitality Management - INT J HOSP MANAG.* 26. 336-351. 10.1016/j.ijhm.2006.01.001.
11. Richard N.S. Robinson, L., Ruhanen, M., Breakey, N. (2016). Tourism and hospitality internships: influences on student career aspirations, *Current Issues in Tourism*, 19:6, 513-527
12. Salas, R. (2008). Does team training improve team performance? A meta-analysis, *Hum Factors*, 50(6), str. 903-933
13. Salatan, J. (2016). The Influence of Internship Experience on Students' Career Selection in the Tourism and Hospitality Industry. *Journal of tourism*, str. 1-14
14. Santiago, J., Floyd, K.S., Harrington, S.J., (2009). The Effect of Engagement and Perceived Course Value on Deep and Surface Learning Strategies. *Informing Science: The International Journal of an Emerging Transdiscipline*, 12, 80-190.
15. Seyitoğlu, Faruk & Yirik, Şevket. (2014). Internship Satisfaction of Students of Hospitality and Impact of Internship on the Professional Development and Industrial Perception. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*. Volume 20. 1414–1429.
16. Vujić, Vidoje, *Informatologia* 43 (2), 90-95, 2010. 15, 2010. Promjene u funkciji upravljanja ljudskim potencijalom. *Informatologija* 41 (3), 189-195, 2008.
17. Zopiatis, A. Constanti, P. (2007). Human resource challenges confronting the Cyprus hospitality industry, *EuroMed Journal of Business* 2(2).

Popis ilustracija

Grafikoni:

Grafikon 1: Ukupan radni staž studenata	18
Grafikon 2: Status zaposlenja studenata	19
Grafikon 3: Mogućnost upotrebe stečenog znanja	19
Grafikon 4: Unaprijeđenje vještina i sposobnosti	20
Grafikon 5: Važnost variranja radnih mjesta tijekom prakse	20
Grafikon 6: Sustavan program obuke	21
Grafikon 7: financijska nadoplata za studente	21
Grafikon 8: Izvođenje noćne smjene	22
Grafikon 9: Stres kao rezultat stručne prakse	22
Grafikon 10: Predanost poslu	23
Grafikon 11: Edukacija o posebitosti turističke industrije	24
Grafikon 12: Prilagodba radnome okruženju	24
Grafikon 13: Stručna praksa kao obveza	25
Grafikon 14: Ozbiljnost stručne prakse	25
Grafikon 15: Utjecaj prakse na razvoj novih ideja	26
Grafikon 16: Važnost ECTS- bodova	26
Grafikon 17: Praksa kao gubitak vremena	27
Grafikon 18: Povratak na isto radno mjesto	27
Grafikon 19: Zaposlenje u turističkoj industriji	28
Grafikon 20: Nastavljanje karijere u turizmu	28

Prilozi

ANKETNI UPITNIK

Utjecaj stručne prakse na interes studenata za rad u turizmu

Poštovani/poštovana,

ovaj je anketni upitnik dio istraživanja koje se provodi u okviru mog završnog rada na Sveučilištu u Rijeci, Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu.

Anketni upitnik je anonimn te Vam jamčimo da se Vaši odgovori niti u jednom trenutku neće staviti na uvid Vašem poslodavcu (podaci o ispitaniku iz zadnjeg dijela upitnika koristit će se isključivo za statističku obradu podataka). Stoga Vas molimo da nigdje u upitniku ne navodite svoje ime i/ili prezime, kao i da na svako pitanje odgovorite što iskrenije i preciznije.

Hvala!

Marin Jerković

Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu

UPUTE: U nastavku su navedene 22 tvrdnje. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 označite u kojoj se mjeri slažete sa svakom od navedenih tvrdnji, pri čemu je: 1 – uopće se ne slažem; 2 – uglavnom se ne slažem; 3 – niti se slažem, niti se ne slažem; 4 – uglavnom se slažem; 5 – u potpunosti se slažem.

U kojoj se mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama?	Stupanj slaganja				
Edukacija tijekom stručne prakse					
1 Stručna praksa mi je omogućila da iskoristim znanje koje sam dobio tijekom fakultetske nastave	1	2	3	4	5
2 Stručna praksa mi je pomogla da poboljšam moje vještine i sposobnosti koje su povezane uz industriju?	1	2	3	4	5
3 Vjerujem da je rotacija radnih mjesta tijekom stručne prakse potrebna, kako bi se postiglo više znanja i vještina vezano uz industriju	1	2	3	4	5
4 Nadzornici unutar poduzeća bi trebali osigurati sustavan program obuke tijekom stručne prakse	1	2	3	4	5
Kompenzacija i pravedno radno okruženje					

5	Turistička organizacija u sklopu koje radim bi trebala pružati neku vrstu financijske kompenzacije	1	2	3	4	5
6	Osjećam se sigurno u ustanovi u kojoj sam izvodio stručnu praksu	1	2	3	4	5
7	Nije prikladno da su studentima tijekom stručne prakse dodijeljene noćne smijene	1	2	3	4	5
8	Period stručne prakse je bio stresan i iscrpljujući	1	2	3	4	5
Predanost radu						
9	Tijekom stručne prakse sam bio u potpunosti predan poslu	1	2	3	4	5
1	Stručna praksa mi je dala poticaj da educiram ljude oko sebe o posebitostima turističke i ugostiteljske industrije	1	2	3	4	5
1	Nisam se mogao prilagoditi radnome okruženju tijekom stručne prakse	1	2	3	4	5
1	Stručna praksa je ostavila dojam samo obaveze, i nisam stekao nova znanja i vještine	1	2	3	4	5
Predanost učenju						
1	Stručnu praksi doživljam veoma ozbiljno	1	2	3	4	5
1	Stručna praksa me inspirirala da poboljšam vlastite sposobnosti i ideje	1	2	3	4	5
1	Sudjelovao/la sam u stručnoj praksi samo kako bih ostvario/la potrebne ECTS bodove	1	2	3	4	5
1	Stručna praksa mi je ostavila dojam kako je cijeli proces gubitak vremena	1	2	3	4	5
Zadovoljstvo sa stručnom praksom		1	2	3	4	5
1	Zadovoljan/na sam sa cjelokupnim iskustvom stručne prakse	1	2	3	4	5
1	Nakon iskustva stručne prakse i dalje imam želju se vratiti nazad na lokaciju u kojoj sam provodio svoju edukaciju i trening, ako mi ta šansa bude dana u budućnosti	1	2	3	4	5
1	Nakon iskustva stručne prakse ću preporučiti drugim ljudima da se isto uključe u turističku i ugostiteljsku industriju	1	2	3	4	5
2	Nakon iskustva stručne prakse, želim promijeniti kurs svoje karijere u neki drugi izbor	1	2	3	4	5

PODACI O ISPITANIKU

1. Godina rođenja:	
2. Spol (molimo, zaokružite):	a) ženski b) muški
3. Ukupni radni staž (u godinama):	
4. Radni staž u sadašnjem poduzeću (u godinama):	
5. Razina obrazovanja (molimo, zaokružite):	a) osnovna škola ili niže (NSS, NKV, PKV) b) srednja škola za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike c) srednja škola za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija (SSS) d) prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola (VŠS) e) fakultet (diplomski studij), akademija (VSS) i/ili poslijediplomski specijalistički studij f) znanstveni magisterij (mr. sc.) i/ili doktorat znanosti (dr. sc.)
6. Vaš trenutni status zaposlenja u organizaciji (molimo, zaokružite):	a) zaposlen/a na neodređeno vrijeme b) zaposlen/a na određeno vrijeme